

Univerzita Karlova

Opatření rektora č. 17/2018

Název:

Opatření rektora Univerzity Karlovy k aplikaci režimu zaměstnaneckých děl na Univerzitě Karlově

Účinnost:

1. května 2018

Opatření rektora Univerzity Karlovy k aplikaci režimu zaměstnaneckých děl na Univerzitě Karlově

Preambule

Cílem tohoto opatření je deklarace základních zákonných podmínek aplikace režimu zaměstnaneckých děl podle ustanovení § 58 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších právních předpisů (viz příloha), a zajištění jejich řádného uplatňování Univerzitou Karlovou, jednotlivými fakultami a dalšími součástmi Univerzity Karlovy s přihlédnutím ke konkrétním podmínkám, praxi a zvyklostem, typu a zaměření jednotlivých fakult a dalších součástí Univerzity Karlovy při výkonu autorských majetkových práv k zaměstnaneckým dílům, a to se zohledněním principů kvalitního publikování v souvislosti s úlohou Univerzity Karlovy ve společnosti a zásady Otevřeného přístupu.

Článek 1

Základní zákonné znaky zaměstnaneckého díla

1. Právními předpoklady aplikace režimu zaměstnaneckého díla podle a v rozsahu ustanovení § 58 odst. 1 autorského zákona je, že dané autorské dílo:
 - je vytvořeno ke splnění povinností vyplývajících z pracovněprávního vztahu (pracovní poměr nebo vztah založený dohodou o provedení práce či dohodou o pracovní činnosti), a
 - do doby vytvoření autorského díla nebyl sjednán mezi autorem a zaměstnavatelem režim odchýlný od ustanovení § 58 autorského zákona.
2. Za zaměstnanecká díla se považují též díla vytvořená na objednávku, půjde-li o počítačový program, databázi a kartografické dílo, které není kolektivním dílem (§ 58 odst. 7 autorského zákona). Zaměstnaneckým dílem je též dílo vzniklé plněním povinností ze vztahu mezi členy orgánů právnické osoby a danou právnickou osobou (§ 58 odst. 10 autorského zákona).
3. V případě splnění uvedených předpokladů podle ustanovení § 58 autorského zákona zaměstnavatel (Univerzita Karlova) vykonává veškerá autorská majetková práva k zaměstnaneckému dílu od vytvoření zaměstnaneckého díla autorem a vzniku autorských práv k takovému dílu. Obsahově právo výkonu autorských majetkových práv zaměstnavatelem znamená, že výlučně zaměstnavatel sám může zaměstnanecké dílo užít a udělovat licence k užití zaměstnaneckého díla třetím osobám, vybírat odměny za poskytnutí licence k užití zaměstnaneckého díla či odměny za užití zaměstnaneckého díla, apod. Autor nemůže sám zaměstnanecké dílo užít, ani svým jménem poskytovat licence k užití autorského díla třetím osobám, ledaže by bylo sjednáno před vytvořením zaměstnaneckého díla jinak. Zaměstnavatel může právo výkonu autorských majetkových práv k zaměstnaneckému dílu postoupit třetí osobě jen se svolením autora (§ 58 odst. 1 autorského zákona).
4. Nevykonává-li zaměstnavatel autorská majetková práva k zaměstnaneckému dílu vůbec nebo je vykonává nedostatečně, má autor právo požadovat, aby mu zaměstnavatel za obvyklých podmínek udělil licenci, ledaže existuje na straně zaměstnavatele závažný důvod k jejímu odmítnutí (§ 58 odst. 3 autorského zákona).
5. Osobnostní práva autora k zaměstnaneckému dílu zůstávají podle ustanovení § 58 odst. 4 autorského zákona nedotčena, vykonává-li však zaměstnavatel autorská majetková práva

k zaměstnaneckému dílu, má se za to, že autor svolil ke zveřejnění, úpravám, zpracování včetně překladu, spojení s jiným dílem, zařazení do díla souborného, jakož i k tomu, aby uváděl zaměstnanecké dílo na veřejnost pod svým jménem. Jméno zaměstnavatele je uváděno zejména v copyrightové výhradě (©, jméno zaměstnavatele, rok zveřejnění díla). Současně se uvádí jméno autora zaměstnaneckého díla, je-li to obvyklé, jak je tomu u akademických pracovníků - autorů vědeckých a odborných děl. Uvádění autorství není obvyklé u zaměstnaneckých děl vytvářených zejména neakademickými pracovníky, jako jsou výroční zprávy o činnosti a hospodaření Univerzity Karlovy, strategické záměry, hodnocení, propagační materiály. Dále, podle ustanovení § 58 odst. 5 autorského zákona platí, že není-li sjednáno jinak, má se za to, že autor udělil zaměstnavateli svolení k dokončení svého nehotového zaměstnaneckého díla pro případ, že jeho právní vztah k zaměstnavateli skončí dříve, než dílo dokončí, jakož i pro případ, že budou existovat důvodné obavy, že zaměstnanec dílo nedokončí řádně nebo včas v souladu s potřebami zaměstnavatele.

6. Tato oprávnění zaměstnavatele musí být v podmínkách Univerzity Karlovy zohledněna např. v případě derivátů, změn a jiných zásahů do obsahu zaměstnaneckého díla, vždy však při respektování práv osobnostních (zejména užití způsobem nesnižujícím hodnotu díla ve smyslu § 11 odst. 3 autorského zákona). Zaměstnavatel je povinen nabídnout provedení veškerých zpracování, úprav a jiných změn zaměstnaneckého díla, spojení zaměstnaneckého díla s jinými díly či prvky, uspořádání díla do souboru atd. vždy přednostně zaměstnanci coby autorovi takového díla; pouze v případě, kdy zaměstnanec odmítne uvedené činnosti provést, je zaměstnavatel oprávněn nechat je provést jinými osobami. Autorem změny (zpracování) bude vždy fyzická osoba; pokud jím bude zaměstnanec a změna bude též autorským dílem (zpracováním) vytvořeným ke splnění povinností vyplývajících z pracovního poměru k zaměstnavateli, pak se i ve vztahu ke zpracování coby zaměstnaneckému dílu bude aplikovat též režim § 58 autorského zákona.
7. Do doby vytvoření autorského díla se mohou autor a zaměstnavatel dohodnout odchýlně od ustanovení § 58 autorského zákona, tedy i tak, že autorská majetková práva k autorskému dílu bude vykonávat autor a že uzavře se zaměstnavatelem licenční smlouvu o užití svého autorského díla. Odchylně od zákonné úpravy lze dohodnout též otázku poskytování odměn.
8. Otázka vzniku režimu zaměstnaneckého díla musí být v podmínkách Univerzity Karlovy posuzována zvlášť v každém konkrétním případě s přihlédnutím ke všem okolnostem vzniku autorského díla. Zejména bude tedy posouzeno, zda je takové autorské dílo výsledkem a důsledkem plnění konkrétních pracovních povinností k zaměstnavateli, které jednak musí být zřejmé z vymezení druhu práce, resp. konkrétní pracovní náplně, jednak z konkrétních okolností (např. vytvoření daného díla bylo předmětem konkrétního pracovního úkolu vymezeného typicky vedoucím zaměstnancem).
9. Při splnění uvedených předpokladů a v závislosti na konkrétních okolnostech vytvoření autorského díla mohou být zaměstnaneckými díly v případě některých fakult například učební pomůcky vytvořené pro účely vyučování při přednáškách či seminářích (texty, doprovodné obrázky) či učební texty (skripta).

Článek 2

Zajištění práva výkonu autorských majetkových práv k zaměstnaneckému dílu

1. V závislosti na podmínkách, praxi a zvyklostech jednotlivých fakult a dalších součástí Univerzity Karlovy, jako jsou například podmínky pracovněprávní, platové či podmínky tvůrčí činnosti a vytváření publikačních výstupů, bude právo výkonu autorských majetkových práv zaměstnavatele k zaměstnaneckému dílu zajišťovat:
 - ediční oddělení Univerzity Karlovy;
 - příslušné ediční oddělení fakulty;
 - jiný příslušný fakultní orgán;
 - příslušný orgán jiné součásti Univerzity Karlovy;
 - Nakladatelství Karolinum;
 - jiné nakladatelství Univerzity Karlovy;
 - Centrum pro přenos poznatků a technologií Univerzity Karlovy,
 - přímo autor na základě zvláštního oprávnění uděleného zaměstnavatelem, kterým může být buď poskytnutí licence autorovi s právem poskytovat podlicence nebo zástupčí oprávnění podle tohoto opatření či jiné oprávnění (např. plná moc); v tomto případě příslušná fakulta určí podmínky tohoto výkonu práva včetně možnosti poskytovat licence a uzavírat licenční smlouvy autorem v zastoupení fakulty, resp. zaměstnavatele.
2. Zaměstnanec, který je autorem či jedná jménem kolektivu autorů slovesného autorského díla coby díla zaměstnaneckého jako je vědecký či odborný článek (příspěvek), k němuž zaměstnavatel vykonává autorská majetková práva, zastupuje zaměstnavatele při poskytování bezúplatných licencí k nekomerčnímu užití takového zaměstnaneckého díla, jakým je pro účely tohoto opatření užití v periodické či neperiodické publikaci.
3. Při jednání jménem zaměstnavatele podle odst. 1 a 2 tohoto článku, je autor povinen dbát zájmů Univerzity Karlovy a svých povinností vyplývajících z dalších vnitřních předpisů Univerzity Karlovy či jemu příslušné fakulty nebo součásti univerzity, a to zejména těch, které upravují evidenci výsledků aktivit vědy, výzkumu a inovací a další duševní činnosti [včetně co nejkvalitnější publikační platformy, řádného vykazování publikační činnosti vůči zaměstnavateli (OBD), využití nástrojů Otevřeného přístupu, dostupnosti daného publikačního výstupu Univerzity Karlovy (repozitář Univerzity Karlovy)], případně jiných závazků Univerzity Karlovy založených zejména smlouvami o finanční podpoře či jím obdobnými.
4. Při jednání jménem zaměstnavatele podle odst. 1 a 2 tohoto článku, nesmí autor zneužít svého postavení k získání osobního prospěchu.

Článek 3

Konzultační činnost a pomoc při provádění opatření

1. Konzultační činnost a pomoc při provádění tohoto opatření zajišťuje rektorát Univerzity Karlovy prostřednictvím Nakladatelství Karolinum, v právních otázkách Ústav autorského práva, práv průmyslových a práva soutěžního Právnické fakulty Univerzity Karlovy a v právních otázkách transferu za účelem komercializace Centrum pro přenos poznatků a technologií Univerzity Karlovy.

Článek 4
Závěrečná ustanovení

1. Toto opatření vstupuje v účinnost dnem 1. května 2018.

V Praze dne 27. dubna 2018

prof. MUDr. Tomáš Zima, DrSc., MBA

Příloha

Ustanovení § 58 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších právních předpisů (znění k 20.4.2017)

§ 58

Zaměstnanecké dílo

(1) Není-li sjednáno jinak, zaměstnavatel vykonává svým jménem a na svůj účet autorova majetková práva k dílu, které autor vytvořil ke splnění svých povinností vyplývajících z pracovněprávního nebo služebního vztahu. Takové dílo je zaměstnaneckým dílem. Zaměstnavatel může právo výkonu podle věty první postoupit třetí osobě pouze se svolením autora, ledaže se tak děje v případě převodu obchodního závodu. Má se za to, že takové svolení je neodvolatelné a vztahuje se i ke všem případným dalším postoupením. Třetí osoba, které bylo právo výkonu postoupeno, se pak pro účely tohoto zákona považuje za zaměstnavatele.

(2) Smrtí nebo zánikem zaměstnavatele, který byl oprávněn vykonávat majetková práva k zaměstnaneckému dílu a který nemá právního nástupce, nabývá oprávnění k výkonu těchto práv autor.

(3) Nevykonává-li zaměstnavatel majetková práva k zaměstnaneckému dílu vůbec nebo je vykonává nedostatečně, má autor právo požadovat, aby mu zaměstnavatel za obvyklých podmínek poskytl licenci, ledaže existuje na straně zaměstnavatele závažný důvod k jejímu odmítnutí.

(4) Autorova osobnostní práva k zaměstnaneckému dílu zůstávají nedotčena. Vykonává-li zaměstnavatel majetková práva k zaměstnaneckému dílu, má se za to, že autor svolil ke zveřejnění, úpravám, zpracování včetně překladu, spojení s jiným dílem, zařazení do díla souborného, jakož i k tomu, aby uváděl zaměstnanecké dílo na veřejnost pod svým jménem, ledaže je sjednáno jinak.

(5) Není-li sjednáno jinak, má se za to, že autor udělil zaměstnavateli svolení k dokončení svého nehotového zaměstnaneckého díla pro případ, že jeho právní vztah k zaměstnavateli skončí dříve, než dílo dokončí, jakož i pro případ, že budou existovat důvodné obavy, že zaměstnanec dílo nedokončí řádně nebo včas v souladu s potřebami zaměstnavatele.

(6) Není-li sjednáno jinak, má autor zaměstnaneckého díla vůči zaměstnavateli právo na přiměřenou dodatečnou odměnu, jestliže se mzda nebo jiná odměna vyplacená autorovi zaměstnavatelem dostane do zjevného nepoměru k zisku z využití práv k zaměstnaneckému dílu a významu takového díla pro dosažení takového zisku; toto ustanovení se nepoužije na díla uvedená v odstavci 7, ať jsou díly zaměstnaneckými, či se za ně považují, ledaže je sjednáno jinak.

(7) Počítačové programy a databáze, jakož i kartografická díla, která nejsou kolektivními díly, se považují za zaměstnanecká díla i tehdy, byla-li autorem vytvořena na objednávku; objednatel se v takovém případě považuje za zaměstnavatele. Ustanovení § 61 se na tato díla nevztahuje.

(8) Práva a povinnosti podle odstavců 1 až 6 zůstávají skončením právního vztahu podle odstavce 1, popřípadě podle odstavce 7 nedotčena.

(9) V případě agenturního zaměstnání^{4d} se pro účely tohoto ustanovení za zaměstnavatele považuje zaměstnavatel, u kterého zaměstnanec agentury práce dočasně vykonává práci podle pracovní smlouvy nebo dohody o pracovní činnosti, není-li mezi agenturou práce a takovým zaměstnavatelem dohodnuto jinak.

(10) Odstavce 1 až 6 a 8 se použijí obdobně pro díla vytvořená ke splnění povinností vyplývajících ze vztahu mezi právnickou osobou a autorem, který je členem jejího statutárního nebo

jiného voleného nebo jmenovaného orgánu; tato právnická osoba se v takovém případě považuje za zaměstnavatele. Ustanovení § 61 se na takto vzniklá díla nepoužije.

4d) Zákoník práce.